

176

El mirall

(ALDC, II, 262. El mirall)

La forma més antiga és *espill*, conservada en una gran part del cat. occ.; procedeix de SPECULUM, der. del llat. SPECERE ‘mirar’, com el cast. *espejo*, it. *specchio*, port. *espelho*, arag. *espiello*, però va rebre la competència de *mirall* (var. *mirai*, sovint considerada arcaica o “usat a pagès”; per a la iodització, veg. PALDC, I, mapes 19 i 20), procedent del llat. MIRACULU, der. de MIRARI ‘estranyar-se, estar astorat, admirar’ (sentit conservat en rom. *mira*, en *miracle* ‘prodigi’ en el llenguatge eclesiàstic ← ‘cosa extraordinària’ i en *meravella* ‘cosa estupenda’ < llat. MIRABILIA, der. de l’adj. MIRABILIS ‘estrany, notable’), que va passar a ‘contemplar’ i després a ‘esguardar’ (veg. els nombrosos topònims *Miralles* ‘lloc prominent que serveix de punt d’observació’); el mot va arribar al sard *mirare*. *Espill* ha perdut terreny com ho demostra el topònim *Espiells* ‘lloc de guaita’ al Penedès i la seva consideració d’arcaisme enfront de *mirall* en

poblacions adjacents a aquesta isoglossa com les loc. 110, 113, 129; a la loc. 62, la presència de *espill* com a segona resposta deu obeir a un contacte de l’informador amb la llengua estàndard. En la llengua literària *espill* és usat pels escriptors d’àrea oriental, sobretot amb el valor figurat de ‘exemple, model’.

Els mots més locals són resultat de la interferència: *glaça* 3, 4, 5, 6, 9 és un tribut al fr. *glace*, que de ‘gel’ → ‘mirall’ per la condició llissa i brillant del gel; són de procedència cast. *espejo* 87, 94, 100, 108 i *lluna* 22, 157, 159, 162, dit sobretot del mirall gran, com el d’un armari. Per a més informació sobre les designacions de ‘mirall’ a la Romània, veg. SEGURA-AUGUSTO, 1996.

Tant *mirall* com *espill* són normatius.

